

Nr 69.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1936 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående långivning till mindre bemedlade, barnrika familjer på landsbygden med mera.

(1:a avd.)

Jordbruksutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 167 av herr *Bagge m. fl.* likalydande med II: 304 av herr *Skoglund m. fl.*, vari hemställts,

A) att riksdagen måtte för utlämnande av familjelån enligt i motionen angivna grunder för budgetåret 1936/1937 anvisa ett belopp av 600,000 kronor, eller, om denna framställning icke nu kan bifallas,

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning rörande i motionerna föreslagna långivning till mindre bemedlade barnrika familjer på landsbygden samt till riksdagen snarast möjligt inkomma med de förslag, vartill utredningen må föranleda;

2) II: 273 av herr *Norling*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida och i vad mån s. k. premielån kunna beviljas medellösa barnrika familjer för byggande av egna hem.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Enligt beslut av 1935 års riksdag inrättades samma år en *lånefond för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, bosatta i städer och stadslänkande samt andra tätare bebyggda samhällen*. Samtidigt anvisades medel för beviljande under vissa förutsättningar av hyresbidrag för familjer med tre eller flera minderåriga barn. Villkoren för erhållande av såväl ifrågavarande lån (*bostadsanskaffningslån*) som bidrag av statsmedel till hyresavdrag (*familjebidrag*) finnas närmare angivna i kungörelsen den 4 september 1935 (nr 512).

Bostadsanskaffningslån kunna beviljas kommun eller under förmedling av denna allmännyttigt bostadsföretag för nybyggnad eller förvärv och för-

Bihang till riksdagens protokoll 1936. 10 saml. Nr 69-70.

bättring av äldre fastighet och kunna utgå med högst 45 % av fastighetens värde, tomtvärdet oberäknat. För lånebeloppet skall ställas säkerhet som, då tomten innehaves med äganderätt, skall utgöras av inteckning liggande mellan lägst 50 och högst 95 % av värdet å fastigheten efter avdrag av tomtens värde. För lånet skall erläggas ränta, som fastställas av Kungl. Maj:t till lägst medelräntan för statens upplåning mot obligationer under året före det, under vilket lånet beviljats, med tillägg av en fjärdedels procent. Lån skall vidare amorteras med fast annuitet och vara slutbetalt inom 40 år i fråga om nybyggnad av sten och inom 30 år i fråga om nybyggnad av trä. Lån kan emellertid beviljas endast under villkor att kommunen dels förbinder sig att kostnadsfritt ställa tomt till förfogande, dels mot i författningen fastställda villkor tillhandahåller den del av fastighetskapitalet, som överskjuter det genom lån av statsmedel erhållna, dels ock gentemot staten ansvarar för den förlust, som kan uppkomma genom försummad hyresbetalning.

Familjebidrag kunna beviljas kommun eller bostadsföretag för att såsom hyresavdrag tillgodokomma i fastigheten boende mindre bemedlade barnrika familjer. De hyresavdrag, som sålunda kunna beviljas vederbörande familjer, uppgå till 30 procent för familj med tre barn, 40 procent för familj med fyra barn och 50 procent för familj med fem eller flera barn.

Bostadsanskaffningslån och familjebidrag beviljas av statens byggnadslånebyrå. Lånen och bidragen kunna utgå såväl till större byggnader som till enfamiljshus. Beträffande enfamiljshusen är stadgat, att hyresgäst efter medgivande av statens byggnadslånebyrå kan tillförsäkras rätt att framdeles förvärva huset.

I årets statsverksproposition, utgifter för kapitalökning, bilaga 3, har Kungl. Maj:t under punkt 3 föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i samma statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkt 23 föreslagit riksdagen att till Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av 650,000 kronor.

Motionerna I: 167 och II: 304 avse, att liknande förmåner, berörda bostadsanskaffningslån och familjebidrag innebära för vissa innevånare i städer och stadliknande samt andra tätare bebyggda samhällen, skulle beredas motsvarande personer å den rena landsbygden. Motionärerna anföra härom följande.

För landsbygdens del skulle låneverksamheten knytas till egnahemslånerörelsen. Familjer, varom här vore fråga, skulle alltså tilldelas vanliga egnahems lån samt därutöver särskilda lån — kallade *familjelån* — uppgående till 15 å 20 procent av lägenhetens värde, dock högst 1,500 kronor. Familjelånen skulle lämnas räntefria och amorteras genom avskrivning å lånet på så sätt, att för tre barn avskrevs 100 kronor för år, för fyra barn 150 kronor för år samt för fem eller flera barn 200 kronor för år. I händelse lämnat lån icke kunde slutavskrivas på nu nämnt sätt, borde återstoden återbetalas under en amorteringstid av högst tio år. Såsom säkerhet för lånen skulle lämnas inteckning samt därjämte möjligen borgen av vederbörande hemkommun. Lån skulle endast lämnas till verkligt dugande och arbet-

samma människor. Prövningen av ansökningar om lån och beviljandet av lån borde anförtros de ordinarie egnahemsorganen.

Medelsbehovet för ifrågavarande verksamhet under budgetåret 1936/1937 skulle — vid en beräkning att 500 familjer komme att erhålla ett genomsnittligt lån om 1,200 kronor — uppgå till 600,000 kronor. Erforderliga medel torde kunna anvisas från anslagen till bostadsförsörjning för mindre bemidlade barnrika familjer i städer och tätbebyggda samhällen.

I andra hand borde frågan göras till föremål för utredning.

I *motionen II: 273* avses, att — för att verksamt stimulera egnahemsbygandet för medellösa barnrika familjer — premielån borde, utöver vanliga premielån, utgå till sådana familjer efter antalet minderåriga barn och med nödigt hänsynstagande till familjens inkomst och ekonomiska resurser. Då utredning saknades rörande medelsbehovet, hemställdes om utredning i ämnet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att åtgärder från det allmännas sida böra vidtagas gentemot den trångboddhet, som är rådande för många barnrika och medellösa familjer på landsbygden. Sådana åtgärder skulle således närmast vara ägnade att anskaffa bostäder, lämpliga för större familjer. Då det allmänna å detta område trätt hjälpsamt emellan beträffande vissa samhällen, torde det vara skäligt, att jämväl landet i övrigt beredes liknande förmån. För den rena landsbygden läser det emellertid vara uteslutet att välja de metoder, som beslutats för städer och tätbebyggda samhällen. Såsom motionärerna antytt torde ifrågavarande stöd å landsbygden i stället böra knytas till egnahemslåneverksamheten i form av premielån.

Utskottet.

Huru nu avsedda åtgärder närmare böra utformas, torde emellertid icke omedelbart och utan föregående utredning kunna avgöras. Utskottet kan därför icke tillstyrka att, såsom i motionerna I: 167 och II: 304 föreslagits, särskilda medel till ändamålet anvisas för nästkommande budgetår. Frågan synes alltså böra göras till föremål för utredning, därvid jämväl motionärernas uppslag torde prövas. Härvidlag vill utskottet emellertid erinra, att jämlikt Kungl. Maj:ts den 17 maj 1935 givna bemyndigande tillkallats en särskild kommission för verkställande av en allsidig undersökning av vårt lands befolkningsfråga (befolkningskommissionen). Vidare ha jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1935 tillkallats sju utredningsmän rörande egnahemsverksamheten och andra med statens verksamhet på det sociala jordområdet sammanhängande frågor (1936 års egnahemsutredning). Nu förevarande spörsmål torde komma att ägnas erforderlig uppmärksamhet under befolkningskommissionens och egnahemsutredningens fortsatta verksamhet. Med hänsyn härtill och då utskottet förväntar, att här berörda fråga snarast upptages till behandling, anser sig utskottet icke nu böra föreslå särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionerna.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

- 1) att hemställan i motionerna I: 167 och II: 304 under A) icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 2) att hemställan i motionerna I: 167 och II: 304 under B) samt motionen II: 273 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1936.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, August Nilsson, Carl Eriksson, Gabrielson, Tjällgren, Fritiof Gustafson, Jacob Hansson* och *Elof Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Uddenberg, Gustafson* i Vimmerby, *Olsson* i Rödningsberg, *Andersson* i Löbbo, *Hagman* och *Osberg*.
